Kinh nghiệm quốc tế trong đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng và gợi mở cho Việt Nam

International experience in countering wrong and hostile views in cyberspace and implications for Vietnam

ThS. NGUYỄN THÚY QUỲNH
Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: thuyquynh2120@gmail.com

Ngày nhận bài: 15/7/2026 Ngày phản biện: 2/8/2026 Ngày chấp nhận đăng: 20/10/2026
Chủ đề của bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị

Tóm tắt: *Internet, mạng xã hội và công nghệ trí tuệ nhân tạo đã tạo ra những biến đổi sâu sắc trong môi trường truyền thông toàn cầu, đồng thời cũng làm gia tăng nguy cơ lan truyền các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng. Trước những thách thức này, nhiều quốc gia đã triển khai các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả đấu tranh, phản bác thông tin sai lệch trên không gian số: Từ hoàn thiện khung pháp lý, xây dựng cơ chế phối hợp, ứng dụng công nghệ trí tuệ nhân tạo và dữ liệu lớn trong phát hiện, kiểm chứng thông tin, đến đẩy mạnh giáo dục năng lực truyền thông và tăng cường khả năng nhận thức của công chúng. Trên cơ sở phân tích, tổng hợp kinh nghiệm quốc tế như Singapore, Đài Loan, Liên minh châu Âu (EU), bài viết gợi mở một số đề xuất đối với Việt Nam.*
Từ khóa: *đấu tranh phản bác; quan điểm sai trái thù địch; không gian mạng.*

Abstract: *The Internet, social media, and artificial intelligence (AI) technologies have profoundly transformed the global communication environment while increasing the risk of wrong and hostile views spreading in cyberspace. In response to these challenges, many countries have implemented measures to improve the effectiveness of efforts to counter misinformation in digital environments. These measures range from strengthening legal frameworks and establishing coordination mechanisms to applying AI and big data technologies to information detection and verification, promoting media literacy education, and enhancing public awareness. Based on an analysis and synthesis of international experience from Singapore, Taiwan, and the European Union (EU), this article puts forward several recommendations for Vietnam.*
Keywords: *countering; wrong and hostile viewpoints; cyberspace.*

1. Đặt vấn đề

Các nền tảng truyền thông xã hội với sự phát triển mạnh mẽ đã tạo ra một hệ sinh thái thông tin mới với tốc độ lan truyền thông tin nhanh và có tính tương tác cao. Tuy nhiên, điều này cũng kéo theo sự gia tăng nhanh chóng của tình trạng rối loạn thông tin, tin giả, tin sai lệch, tin độc hại,… gây ra những tác động tiêu cực đối với niềm tin của công chúng, với nhận thức xã hội và an ninh quốc gia.

Đáng chú ý, các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng hiện nay không đơn thuần là những bài viết hoặc phát ngôn đơn lẻ mang tính tự phát như trước đây, mà được tổ chức thành các luận điệu xuyên tạc có chủ đích, được thiết kế tinh vi có hệ thống với sự hỗ trợ của công nghệ số. Các thế lực thù địch tận dụng thuật toán phân phối nội dung của

mạng xã hội để khai thác đặc điểm tâm lý và hành vi người dùng, đưa thông tin độc hại đến đúng nhóm đối tượng mục tiêu, qua đó tối đa hóa khả năng lan truyền và tác động tiêu cực đến công chúng. Sự phát triển của các công nghệ trí tuệ nhân tạo cũng làm gia tăng mức độ phức tạp của cuộc đấu tranh trên không gian mạng. Những sản phẩm giả mạo được tạo ra bởi công nghệ trí tuệ nhân tạo như sao chép giọng nói, giả mạo hình ảnh,... khiến việc kiểm chứng thông tin càng trở nên khó khăn. Người dùng liên tục tiếp xúc với các thông tin và quan điểm sai trái, làm gia tăng niềm tin vào những nội dung sai lệch, từ đó dẫn đến các xu hướng cực đoan, gây nhiễu loạn môi trường thông tin, ảnh hưởng đến ổn định chính trị xã hội của đất nước.

Trên cơ sở đó, việc nghiên cứu kinh nghiệm quốc tế trong đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái trên không gian mạng có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn, góp phần gợi mở những giải pháp phù hợp cho Việt Nam.

2. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở kế thừa và tham khảo có chọn lọc các kết quả nghiên cứu trước đây, bài viết sử dụng các phương pháp nghiên cứu như: Phân tích, tổng hợp, so sánh nhằm làm rõ thực tiễn đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng ở một số quốc gia, vùng lãnh thổ trên thế giới. Việc lựa chọn Singapore, Đài Loan và Liên minh châu Âu không nhằm thực hiện một phép so sánh giữa các quốc gia có điều kiện hoàn toàn tương đồng với Việt Nam, mà là lựa chọn những mô hình có chung những thách thức trong quản trị thông tin trên không gian mạng. Trong đó, nhấn mạnh cơ chế phản ứng nhanh trong đấu tranh phản bác của Singapore; Đài Loan đại diện cho kiểm chứng thông tin, sự tham gia của cộng đồng và nâng cao năng lực truyền thông; EU có kinh nghiệm ở cấp độ khu vực cho quản trị hệ sinh thái và trách nhiệm của các nền tảng. Qua phân tích các trường hợp cụ thể này sẽ gợi mở những bài học cho Việt Nam trong đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch và ứng phó với thông tin sai lệch trên không gian mạng.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch

Đấu tranh, phản bác, tuyên truyền phản bác

"Đấu tranh" là "dùng mọi phương pháp, kế sách nhằm đánh đổ đối phương để dành thắng lợi". "Đấu tranh" là "làm cho mất hiệu lực hoặc bị hủy diệt bằng sức mạnh vật chất hay tinh thần". "Phản bác" là "gạt bỏ ý kiến, quan điểm của người khác bằng lí lẽ sắc bén". (Nguyễn Thị Bích Hạnh, Ngô Thị Thu Hương, 2025)

Như vậy, "đấu tranh, phản bác" là quá trình chủ động vận dụng các phương thức và biện pháp phù hợp nhằm làm suy yếu, chống lại và bác bỏ những yếu tố đối lập bằng các lập luận chặt chẽ và căn cứ thực tiễn xác đáng, qua đó bảo vệ, khẳng định và củng cố các mục tiêu, lợi ích của chủ thể.

Theo từ điển Cambridge, tuyên truyền phản bác (counterpropaganda) là một chiến lược truyền thông, thông điệp hoặc chiến dịch được thiết kế đặc biệt để chống lại, vô hiệu hóa hoặc giảm thiểu tác động của tuyên truyền đối địch. Trong khi tuyên truyền tìm cách tác động đơn phương đến quan điểm, tuyên truyền phản bác là một công cụ phản ứng nhằm vạch trần những câu chuyện sai sự thật, làm mất uy tín nguồn tin và thiết lập lại sự thật trong đối tượng mục tiêu. (Cambridge University Press & Assessment, 2026).

Tuyên truyền phản bác (hay phản tuyên truyền) (counterpropaganda) là một hình thức truyền thông sử dụng các phương pháp, chu trình truyền thông giống như tuyên truyền nhưng có chủ đích nhằm phủ định, phản bác, chống lại thông tin của chủ thể truyền thông khác đã được phát trước đó (Lê Hải, 2024).

Như vậy có thể hiểu, tuyên truyền phản bác là hoạt động truyền thông có chủ đích, sử dụng hệ thống thông điệp, lập luận và các phương thức tác động phù hợp nhằm phản bác những thông tin sai lệch, xuyên tạc hoặc định hướng dư luận bất lợi được phát tán từ các chiến dịch tuyên truyền của đối phương; qua đó ngăn chặn ảnh hưởng tiêu cực của các tư tưởng sai trái đối với nhận thức, thái độ và hành vi của công chúng.

Các quan điểm sai trái, thù địch

Theo Từ điển Tiếng Việt, "quan điểm" là "cách nhìn nhận và giải quyết vấn đề theo lập trường nhất định", "sai trái" là "không đúng, không phù hợp với

lẽ phải (lẽ ra không nên làm, không nên có", "thù địch" gồm "những phần tử thù địch, hai người là thù địch của nhau" là kẻ ở phía đối lập, có mối hận thù một cách sâu sắc. (Nguyễn Thị Bích Hạnh, Ngô Thị Thu Hương, 2025).

Như vậy, "quan điểm sai trái, thù địch" là hệ thống những nhận định, luận điểm và cách tiếp cận mang tính phiến diện hoặc xuyên tạc, không phù hợp với cơ sở khoa học và thực tiễn khách quan, đi ngược lại lợi ích của quốc gia, dân tộc và nhân dân. Những quan điểm này có thể xuất phát từ nhiều chủ thể khác nhau nhằm gây nhiễu loạn nhận thức xã hội, làm xói mòn niềm tin chính trị, kích động tâm lý hoài nghi và từng bước phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng, quản lý của Nhà nước ở Việt Nam. Các quan điểm sai trái, thù địch là những luận điệu, tư tưởng do các cá nhân hoặc tổ chức ở trong và ngoài nước đưa ra với mục đích chống phá Đảng và Nhà nước. Đó là những quan điểm, ý kiến, lý lẽ có nội dung sai lệch, giả trá, đối lập và trái với hệ tư tưởng, quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam. Các nội dung này do các thế lực thù địch cố tình bóp méo, ngụy tạo nhằm chống phá Đảng, Nhà nước và chế độ, với âm mưu cuối cùng là xóa bỏ sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản và chuyển hóa chế độ chính trị tại Việt Nam.

Ở đây, cần làm rõ các khái niệm: "xuyên tạc", "sai trái", "thù địch", đây là các khái niệm được chia làm 3 cấp độ từ thấp tới cao. Đầu tiên là luận điệu xuyên tạc, đây là những quan điểm, ý kiến, lý lẽ bị cố tình bóp méo, bịa đặt, thổi phồng, bôi đen làm sai lệch so với sự thật của thông tin gốc ban đầu. Tiếp đến là luận điệu sai trái, là những quan điểm, ý kiến, lý lẽ không chỉ bị cố tình làm sai lệch, mà còn trái ngược với quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước ta với dụng ý chống phá ở các mức độ khác nhau. Và cấp độ thứ ba là luận điệu thù địch, là những quan điểm, ý kiến, lý lẽ đối lập, với ý đồ chống phá rõ ràng, thậm chí điên cuồng của các phần tử cơ hội, bất mãn, thù địch chính trị (Lê Hải, 2024).

Như vậy, có thể thấy rằng: Đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch là quá trình có tính mục đích rõ ràng, được tiến hành dưới sự lãnh đạo của Đảng, trong đó, các chủ thể vận dụng tổng hợp các phương thức và biện pháp nhằm nhận diện, phân tích, phê phán và bác bỏ những quan điểm, luận điệu sai trái, thù địch, phản khoa học và mang tính chống đối đối với lợi ích quốc gia, lợi ích dân tộc và nền tảng tư tưởng của Đảng; qua đó bảo vệ, củng cố và lan tỏa các giá trị của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.

3.2. Kinh nghiệm của một số quốc gia về hoạt động đấu tranh phản bác trên không gian số

3.2.1. Kinh nghiệm của Singapore

Năm 2019, Singapore xây dựng Luật Bảo vệ khỏi thông tin sai lệch và thao túng trực tuyến (POFMA - Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act) nhằm giúp người dân tránh khỏi những tác động tiêu cực từ những thông tin sai lệch tiềm ẩn xuất hiện tràn lan trên không gian mạng. Singapore triển khai hệ thống quản trị dữ liệu tập trung cho phép các cơ quan chức năng quét toàn diện không gian mạng. Khi một thông tin được xác định là sai lệch, hệ thống không chỉ yêu cầu gỡ bỏ mà còn bắt buộc dán nhãn hiển thị nhằm cảnh báo nội dung đó. Việc dán nhãn này giúp người dùng tự phát triển tư duy phản biện, tự đánh giá thông tin đúng sai dựa trên văn bản chính thống do chính phủ cung cấp. Công chúng có thể đọc cả bài đăng gốc và thông tin đính chính và tự quyết định đâu là sự thật. Người dân có thể tra cứu hoặc báo cáo các thông tin sai lệch trên website của POFMA (https://www.pofmaoffice.gov.sg/). Đây được xem như mô hình pháp lý kết hợp với công nghệ trong đấu tránh phòng chống tin giả, tin sai lệch trên không gian mạng. Bên cạnh đó, khi muốn bác bỏ những lời đồn thổi sai sự thật hoặc cần trích dẫn thông tin chính thức đã được xác minh, người dân sẽ sử dụng cổng thông tin Factually (https://www.factually.gov.sg/) để đọc các bài bác bỏ của chính phủ về những thông tin sai lệch đang lan truyền và xem xét các đính chính chính thức đối với các tuyên bố gây tranh cãi hoặc sai sự thật trên mạng.

3.2.2. Kinh nghiệm của Đài Loan

Đài Loan đang nỗ lực bảo vệ quốc gia của mình khỏi những thông tin sai lệch và xuyên tạc bằng các biện pháp mạnh mẽ như: điều chỉnh pháp luật, cải cách một số chương trình giáo dục,...

Trong bối cảnh kỹ thuật số hiện nay, thông tin

sai lệch có mặt ở khắp mọi nơi. Tại Đài Loan, với 90% dân số (20,2 triệu người) tích cực tham gia vào một hoặc nhiều nền tảng mạng xã hội, trung bình mỗi người sử dụng khoảng 5 đến 6 nền tảng. Theo một nghiên cứu của Đại học Quốc gia Đài Loan, tỷ lệ tiếp xúc với thông tin sai lệch đã tăng từ 82% năm 2023 lên 95% năm 2024. Bên cạnh đó, một nghiên cứu của Google cho thấy, hơn 80% người Đài Loan đã từng gặp phải thông tin sai lệch trên mạng, nhưng chỉ có khoảng 10% tham gia các khóa học về giáo dục truyền thông. (Global Taiwan Institute, 2025). Dữ liệu từ báo cáo Tự do trên mạng năm 2023 của Freedom House cũng đã tiết lộ một xu hướng đáng lo ngại trong bối cảnh trực tuyến của Đài Loan: Trong khi một tỷ lệ người dùng Internet (23%) cho biết, họ tích cực chống lại thông tin sai lệch thì nhóm người dùng Internet im lặng trước thông tin sai lệch chiếm tỷ lệ lớn hơn nhiều (63%). Bên cạnh đó, 83% số người được hỏi bày tỏ mong muốn chính phủ ban hành các quy định để chống lại sự lan truyền thông tin sai lệch (Global Taiwan Institute, 7/2025).

Trước tình hình đó, Đài Loan tận dụng sức mạnh từ cộng đồng tham gia vào việc kiểm chứng thông tin, được ghi nhận là đã giảm thiểu tác động của thông tin sai lệch và xuyên tạc, đồng thời kết hợp chặt chẽ với một số nền tảng quốc tế như Google. Năm 2019, Trung tâm Kiểm chứng Thông tin Đài Loan (TFC - The Taiwan FactCheck Center, https://en.tfc-taiwan.org.tw/en_tfc_114/) trở thành một phần của chương trình Kiểm chứng Thông tin. TFC sử dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo tùy chỉnh như "Công cụ bắt tin đồn" để theo dõi, lọc và giám sát sự lan truyền của các tuyên bố trên nhiều kênh kỹ thuật số trong thời gian thực. Năm 2020, My-GoPen tham gia chương trình, trở thành tổ chức kiểm chứng thông tin thứ hai của Đài Loan hợp tác với Meta (Tech Policy Press). Ngoài ra còn có các ứng dụng công nghệ như CoFacts có khả năng phản hồi nhanh chóng đối với thông tin sai lệch thông qua đóng góp của cộng đồng. CoFacts là một chatbot trên LINE (LINE là ứng dụng nhắn tin, gọi điện và mạng xã hội phổ biến tại Đài Loan, tương tự như Zalo tại Việt Nam). Khi người dùng nghi ngờ tin nhắn nào, họ sẽ chuyển tiếp nội dung đó vào chat-bot của CoFacts, qua đây so sánh nội dung đó với kho dữ liệu đã được kiểm chứng bởi các tình nguyện viên.

Chính phủ Đài Loan cũng đã chủ động ứng phó với những thách thức về thông tin sai lệch, chủ động nâng cao năng lực truyền thông bằng các hình thức như: Tích hợp khả năng thích ứng kỹ thuật số vào chương trình giảng dạy của trường học để giúp công chúng thích nghi với các công nghệ trí tuệ nhân tạo tạo sinh, xây dựng các chương trình hướng mục tiêu vào các nhóm dân số không thành thạo công nghệ như người cao tuổi, cộng đồng người bản địa và người nhập cư mới, hướng dẫn họ cách phát hiện các phương tiện truyền thông bị thao túng và nhận diện các dấu hiệu của việc thao túng thông tin, giáo dục cá nhân mọi lứa tuổi biết cách phân biệt thông tin sai lệch và thông tin xuyên tạc, cung cấp hướng dẫn cụ thể cho thanh thiếu niên cách sử dụng video ngắn đúng cách, nhấn mạnh tầm quan trọng của thông tin cá nhân, của an ninh mạng (Global Taiwan Institute, 3/2024).

Kinh nghiệm của Đài Loan cho thấy, đấu tranh với thông tin sai lệch và các hoạt động thao túng nhận thức trên không gian mạng cần được triển khai đồng bộ thông qua sự kết hợp giữa công nghệ, giáo dục năng lực truyền thông, xây dựng cơ chế kiểm chứng thông tin và sự tham gia chủ động của cả cộng đồng.

3.2.3. Kinh nghiệm của Liên minh châu Âu (EU)

Nhằm giải quyết vấn nạn thao túng thông tin trực tuyến và sự can thiệp của nước ngoài, Liên minh châu Âu đã đưa ra một loạt các biện pháp chính sách để tăng cường trách nhiệm của các nền tảng trực tuyến. Có thể nhắc đến *Bộ quy tắc ứng xử về chống thông tin sai lệch* của Liên minh châu Âu được ban hành năm 2018, đây là công cụ tự điều chỉnh tự nguyện đầu tiên trên thế giới dành cho các nền tảng trực tuyến, thiết lập các tiêu chuẩn và cam kết để chống lại thông tin sai lệch. Trong đó cũng có những quy định nhằm ngăn chặn và chống lại sự lan truyền của ngôn từ thù hận bất hợp pháp trên mạng, các công ty bị gắn nhãn là có ngôn từ thù hận phải xóa nội dung khỏi nền tảng của họ trong vòng 24 giờ. Đồng thời, nội dung khủng bố trực tuyến phải được gỡ bỏ trong vòng 1 giờ sau khi được phát hiện. Điều này áp dụng cho các nền tảng trực tuyến cung cấp

dịch vụ tại EU, nhằm đảm bảo an toàn và an ninh cho công dân (European Commission).

Bên cạnh đó, Luật Dịch vụ Kỹ thuật số (*Digital Services Act - DSA*) có hiệu lực từ ngày 25 tháng 8 năm 2023, đây được coi là một trong những bước đi quan trọng trong nỗ lực chống tin giả và quản lý không gian mạng. Mục tiêu chính của luật này là ngăn chặn các hoạt động bất hợp pháp và gây hại trên mạng cũng như sự lan truyền thông tin sai lệch. Luật đảm bảo an toàn cho người dùng, bảo vệ các quyền cơ bản và tạo ra một môi trường nền tảng trực tuyến công bằng và cởi mở (European Commission). Nội dung chính của luật này bao gồm: (Ang□n, C. 2025).

Phân cấp trách nhiệm theo quy mô: Áp dụng các nhiệm vụ, mục tiêu khác nhau dựa trên cấp độ và quy mô của các bên trung gian trực tuyến. Các nền tảng cực lớn như Amazon, YouTube, Facebook, X (Twitter), TikTok và Google Maps nằm trong nhóm chịu sự giám sát chặt chẽ nhất.

Chuyển từ "ứng phó" sang "phòng ngừa": Đây là sự thay đổi cơ bản nhất, thay vì chỉ xử lý tin giả sau khi chúng xuất hiện mà sẽ chủ động ngay từ đầu, yêu cầu các nền tảng thực hiện các biện pháp ngăn chặn sớm.

Thiết lập "Trách nhiệm trung gian": Xây dựng trách nhiệm pháp lý trong việc giám sát và gỡ bỏ nội dung bất hợp pháp, đồng thời phải kiểm soát nguồn gốc của các chiến dịch thông tin sai lệch,…

Bảo vệ quyền riêng tư và các đối tượng yếu thế: Các nền tảng thu thập ít dữ liệu cá nhân hơn và phải thận trọng hơn khi chia sẻ các nội dung liên quan đến các chủ đề nhạy cảm như: tình dục, tôn giáo, sắc tộc hoặc nội dung hướng tới trẻ em và thanh thiếu niên. Đồng thời, các nền tảng bị buộc phải chia sẻ nhiều dữ liệu hơn với các nhà nghiên cứu và kiểm toán viên để đảm bảo môi trường trực tuyến minh bạch và có thể kiểm chứng.

Bên cạnh đó, phát triển Trung tâm quan sát xã hội về thông tin sai lệch và phân tích mạng xã hội (*SOMA - Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis*). Đề xuất các giải pháp như: Xác minh nội dung; các công cụ kiểm chứng thông tin; phương pháp luận để đánh giá tác động kinh tế - xã hội của thông tin sai lệch; phát triển chiến lược và hành động để nâng cao khả năng hiểu biết về truyền thông, phân tích các rào cản pháp lý và các khía cạnh tự điều chỉnh dựa trên cộng đồng; kho lưu trữ kiến thức liên quan đến thông tin sai lệch. Một số dự án của Liên minh châu Âu với nỗ lực xây dựng môi trường thông tin sạch có thể kể đến như: Dự án Co-Inform - tập trung vào các công cụ thúc đẩy tư duy phản biện và kỹ năng số để tạo ra một xã hội được thông tin tốt hơn. Dự án QUEST, tập trung vào chất lượng và hiệu quả trong truyền thông khoa học và công nghệ, chú trọng đến các khía cạnh khác nhau của truyền thông khoa học xung quanh đại dịch Covid - 19. Dự án TESCA - tập trung phát triển niềm tin vào khoa học và đổi mới thông qua việc thay đổi các phương thức truyền thông giữa các nhà nghiên cứu khoa học, nhà báo và nhà hoạch định chính sách, phân tích các nền tảng kỹ thuật số cơ bản để ngăn chặn thông tin sai lệch. Dự án FANDANGO - tổng hợp và xác minh các loại dữ liệu tin tức, nguồn truyền thông, mạng xã hội và dữ liệu mở khác nhau, nhằm phát hiện tin giả và cung cấp một kênh truyền thông hiệu quả và được xác thực hơn cho tất cả công dân châu Âu. Dự án FARE - giải quyết vấn nạn lan truyền tin giả bằng cách cung cấp một khung lý thuyết để đưa ra các dự đoán có thể kiểm chứng. Dự án sẽ phát triển nghiên cứu đa ngành nhằm nâng cao hiểu biết của công chúng về quá trình ra quyết định và những sai lầm mà công chúng thường mắc phải liên quan đến tin giả, bằng cách sử dụng các kỹ thuật thực nghiệm và tính toán. Dự án GoodNews - ứng dụng công nghệ trí tuệ nhân tạo để phát hiện tin giả bằng các thuật toán trên mạng xã hội. Thay vì đi theo phương pháp truyền thống là phân tích nội dung tin tức, dự án sẽ phân tích các mô hình lan truyền tin tức trên mạng xã hội. Dự án EDMO - hỗ trợ cộng đồng độc lập hoạt động chống lại thông tin sai lệch. Dự án này cho phép hình thành một cộng đồng xuyên biên giới và đa ngành gồm các nhà kiểm chứng thông tin độc lập và các nhà nghiên cứu học thuật cùng hợp tác với các bên liên quan để phát hiện, phân tích và vạch trần các mối đe dọa thông tin sai

lệch tiềm ẩn (European Commission).

Việc lựa chọn Singapore, Đài Loan và Liên minh châu Âu dựa trên những điểm tương đồng về môi trường thông tin số và các thách thức mà Việt Nam đang đối mặt. Cả ba trường hợp đều cho thấy yêu cầu cần tăng cường hơn nữa năng lực phát hiện, kiểm chứng và xử lý thông tin sai lệch, đồng thời phát huy vai trò của Nhà nước, nền tảng công nghệ và công chúng. Tuy nhiên, mỗi trường hợp có trọng tâm khác nhau: xét về chủ thể tham gia, Singapore nhấn mạnh cơ chế phản ứng nhanh; Đài Loan tăng cường sự tham gia của các tổ chức kiểm chứng thông tin, cơ quan truyền thông, nâng cao kỹ năng nhận thức của cộng đồng; trong khi Liên minh châu Âu đề cao vai trò của các nền tảng số. Về vai trò của công nghệ trong xử lý tin giả, tin sai lệch, Singapore sử dụng công nghệ để hỗ trợ phát hiện thông tin sai lệch; Đài Loan chú trọng ứng dụng công nghệ trong kiểm chứng thông tin; còn EU hướng tới theo dõi rủi ro và tăng cường minh bạch dữ liệu của các nền tảng. Từ những phân tích trên, có thể chắt lọc những kinh nghiệm có giá trị tham khảo và khả năng vận dụng phù hợp với điều kiện Việt Nam.

3.3. Một số gợi mở cho Việt Nam

Từ kinh nghiệm của Singapore, Đài Loan và Liên minh châu Âu có thể nhận thấy, mặc dù mỗi mô hình có bối cảnh chính trị, pháp lý, công nghệ và văn hóa truyền thông khác nhau, nhưng đều có mục tiêu là từng bước xây dựng một hệ sinh thái có khả năng phát hiện sớm, xác minh, cảnh báo các tin giả, tin sai lệch, từ đó có giải pháp cung cấp thông tin chính xác và nâng cao sức đề kháng của công chúng. Thông qua những kinh nghiệm quốc tế, có một vài gợi mở có thể vận dụng phù hợp với điều kiện Việt Nam, cụ thể:

Một là, xây dựng trung tâm dữ liệu quốc gia, trong đó bao gồm các luận điệu xuyên tạc phổ biến, các hình ảnh/video giả mạo đã được định danh, và các bài viết chuẩn xác đã được kiểm chứng. Các cơ quan báo chí truyền thông kết nối vào hệ thống này, khi một luồng tin giả tin sai lệch xuyên tạc thù địch xuất hiện, hệ thống sẽ tự động so sánh, cảnh báo cho tòa soạn và gợi ý các nguồn tài liệu phản bác đã được chuẩn bị trước đó. Hiện nay ở Việt Nam có Trung tâm xử lý tin giả (VAFC, https://tingia.gov.vn/), đây là đầu mối tiếp nhận các phản ánh về tin đồn, tin giả từ người dân và các tổ chức. Sau đó, trung tâm sẽ phối hợp với các cơ quan chức năng để kiểm chứng và kết luận mức độ chính xác của thông tin, chuyển các trường hợp phát tán tin giả có tính chất nghiêm trọng cho cơ quan chức năng điều tra, xử lý theo quy định của pháp luật. Từ đó, đăng tải công khai các thông tin chính thức, đính chính các nội dung sai sự thật và dán nhãn cảnh báo đối với các bài viết, video có dấu hiệu lừa đảo, giả mạo trên không gian mạng. Trên website của trung tâm cũng Cung cấp các công cụ, tài liệu hướng dẫn (như Cẩm nang phòng chống tin giả) để nâng cao nhận thức, kỹ năng nhận diện và trang bị "miễn dịch thông tin" cho cộng đồng, từ đó bảo vệ người dân trước các thủ đoạn lừa đảo tinh vi. Tuy nhiên, trang thông tin của Trung tâm cần cập nhật, cảnh báo nhanh chóng hơn các thông tin sai lệch, tần suất cập nhật tin bài hiện nay trên trang còn ít và chậm, trung bình mỗi tháng chỉ một vài bài thì không đủ để đấu tranh, cảnh báo các thông tin sai lệch xuất hiện tràn lan trên các nền tảng số hiện nay.

Hai là, áp dụng chiến lược "tiền kiểm" thay vì "hậu kiểm": Sử dụng công cụ theo dõi mạng xã hội để phát hiện các điểm nóng của dư luận trước khi chúng bùng phát thành các thông tin sai lệch, xuyên tạc. Sử dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo đã được huấn luyện trên dữ liệu báo chí chính thống để hỗ trợ phóng viên soạn thảo nhanh các bản tin đấu tranh phản bác. Các cơ quan báo chí truyền thông cần ứng dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo phù hợp vào quy trình sáng tạo tác phẩm có nội dung đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái. Để làm được như vậy, những người làm báo, làm truyền thông cần có kỹ năng sử dụng trí tuệ nhân tạo để kiểm chứng hình ảnh, kỹ năng phân tích dữ liệu mạng xã hội để dự đoán xu hướng lan truyền. Thay vì chờ tin giả xuất hiện mới bác bỏ, báo chí truyền thông chủ động sản xuất nội dung giải thích, định hướng trước các chủ đề nhạy cảm. Khi công chúng đã có "vắc - xin thông tin" thì tin giả, tin sai lệch xuyên tạc sẽ không có môi trường để lan truyền. Việc ứng dụng công nghệ trong đấu

tranh phản bác cần đảm bảo một số yêu cầu như: không nên lạm dụng các công cụ trí tuệ nhân tạo AI để tấn công cá nhân hoặc tạo ra các làn sóng dư luận ảo.

Ba là, tăng cường năng lực miễn dịch thông tin của công chúng. Kinh nghiệm của Singapore nêu cao vai trò của việc trang bị cho công chúng kỹ năng nhận diện thông tin không chính xác, Đài Loan nhấn mạnh đến sự tham gia của cộng đồng và giáo dục nhận thức truyền thông, còn Liên minh châu Âu chú trọng đến khả năng trao quyền cho người dùng và trách nhiệm của các nền tảng, điểm chung giữa các mô hình này là cần nâng cao khả năng tự nhận diện và tự kiểm chứng của công chúng. Đối với Việt Nam, điều này đặt ra yêu cầu cần đưa kỹ năng nhận diện thông tin sai lệch, kiểm chứng nguồn tin, nhận biết hình ảnh/video giả,… trở thành một nhiệm vụ quan trọng của giáo dục truyền thông và năng lực số, lồng ghép các kỹ năng thông qua các bài giảng, các buổi sinh hoạt chuyên đề.

4. Kết luận

Qua nghiên cứu kinh nghiệm của một số quốc gia và vùng lãnh thổ như Singapore, Đài Loan và Liên minh châu Âu, có thể nhận thấy rằng: Không có một mô hình duy nhất phù hợp cho mọi quốc gia trong hoạt động đấu tranh phản bác thông tin sai trái thù địch trên không gian mạng. Tuy nhiên, điểm chung của hầu hết các quốc gia là đều đặt con người vào vị trí trung tâm của chiến lược bảo vệ trên không gian mạng; đồng thời tận dụng hiệu quả các ứng dụng trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và phân tích hành vi để phát hiện sớm, kiểm chứng và ngăn chặn các chiến dịch thao túng thông tin có chủ đích.

Đối với Việt Nam, những kinh nghiệm quốc tế nêu trên gợi mở một số định hướng quan trọng trong đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trên không gian mạng. Trước hết, cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách và khung pháp lý về quản trị không gian mạng theo hướng vừa bảo đảm an ninh quốc gia, vừa đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội số. Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh ứng dụng công nghệ trong giám sát, phát hiện và xử lý thông tin sai lệch; xây dựng cơ sở dữ liệu dùng chung và các nền tảng hỗ trợ kiểm chứng thông tin phục vụ hoạt động báo chí và truyền thông. Đồng thời, cần phát huy vai trò của báo chí truyền thông trong định hướng dư luận, cung cấp thông tin nhanh chóng, chính xác và có tính thuyết phục; kết hợp với việc nâng cao năng lực số, tư duy phản biện và "khả năng đề kháng nhận thức" của người dân trước các thủ đoạn thao túng thông tin ngày càng tinh vi. Đây là nhiệm vụ, là yêu cầu, vừa cấp thiết, vừa lâu dài, góp phần bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, giữ vững ổn định chính trị - xã hội, xây dựng môi trường thông tin lành mạnh, phục vụ sự phát triển của đất nước trong kỷ nguyên số./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Bích Hạnh, Ngô Thị Thu Hương. (2025). *Từ điển Tiếng Việt*. Nhà xuất bản Dân trí.

2. Ngọc Lương (Chủ biên), Nguyễn Quang, Minh Trí. (2025). *Từ điển Tiếng Việt (75000 từ)*. Nhà xuất bản Dân trí.

3. Cambridge University Press & Assessment. (2026). Counter-propaganda. Trong Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/counter-propaganda , truy cập ngày 20/8/2026.

4. Lê Hải (2024). *Nâng cao hiệu quả tuyên truyền phản bác những luận điệu xuyên tạc, sai trái, thù địch trên các phương tiện truyền thông xã hội*. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

5. Global Taiwan Institute. (2025, July). Building digital resilience. https://globaltaiwan.org/2025/07/building-digital-resilience/ , truy cập ngày 20/8/2026.

6. Global Taiwan Institute. (2024, March, 6) https://globaltaiwan.org/2024/03/media-literacy-education-taiwans-key-to-combating-disinformation/, truy cập ngày 20/8/2026.

7. Tech Policy Press. (n.d.). The looming threat of the global disinformation battle: A perspective from Taiwan. https://www.techpolicy.press/the-looming-threat-of-the-global-disinformation-battlea-perspective-from-taiwan/ , truy cập ngày 20/8/2026.

8. The Diplomat. (2025, September). How Taiwan is trying to defend its democracy from mis- and disinformation. https://thediplomat.com/2025/09/how-taiwan-is-trying-to-defend-its-democracy-from-mis-and-disinformation/ , truy cập ngày 20/8/2026.

9. Báo cáo Internet Đài Loan năm 2023 của Trung tâm Thông tin Mạng Đài Loan (https://report.twnic.tw/2023/en/index.html), truy cập ngày 20/8/2026.

10. European Commission. (n.d.). Strengthening online platforms' responsibility. https://commission.europa.eu/topics/countering-information-manipulation/strengthening-online-platforms-responsibility_en , truy cập ngày 20/8/2026.